

llibres

DOCUMENT

Fascinant autobiografia epistolar

A les cartes de James Joyce es reflecteix la vida itinerant de l'autor irlandès, els seus problemes econòmics i les dificultats per publicar els seus llibres

J.A. MASOLIVER RÓDENAS

Aquesta voluminosa col·lecció de cartes de i a James Joyce, competentment editades i traduïdes per a Pàgines de Espuma per Diego Garrido (editor també de *Cuentos y prosas breves*), és inevitable que la comenti amb un to descaradament familiar, ja que Joyce és, en certa manera, part de la família. El meu pare tenia l'*Ulisses* traduït per José Salas Subirat a la tauleta de nit. Jo em vaig iniciar en la seva lectura d'adolescent, d'amagat. L'escriptor irlandès va tenir una relació d'amistat amb el meu oncle Juan Ramón, amb qui es trobava a París. Quan vaig anar a Dublín com a lector d'espanyol al Trinity College, em vaig instal·lar a Sandymount, als afores de la capital, que és on s'obre l'*Ulisses*. Joyce escriu a la seva tia Josephine des de la torre de Sandycove: "Aquí plou a bots i barrals i el mar vola les roques". El meu pis donava a la badia de Sandymount, i en la plenamar l'aigua arribava al meu balcó. En una altra ocasió, li pregunta: "Una altra cosa que voldria saber és si hi ha arbres (i de quin tipus) darrere de l'església de Star of the Sea", que era davant el pub de Sandymount Green on jo acostumava a anar cada dia.

La vida de Joyce, nascut a Dublín el 1882 i mort a Zuric el 1941, va ser itinerant, com es reflecteix a les cartes des de Pola, Roma ("em recorda un home que visqués d'exhibir als viatgers el cadàver de la seva àvia"), Trieste, Zuric o París, on pensava viatjar un parell de dies i es va quedar vint anys, i per descomptat la seva detestada i estimada Dublín. "Sento que perdo el temps entre gent vulgar de Dublín, la que odio i menyspreo". "És la ciutat del fracàs, de la rancúnia i la infelicitat. Estic ansios per sortir". Però en un altre moment confessa que sent que ha estat injust. "No he reproduït la seva innocent insularitat ni la seva hospitalitat". "No he fet justícia a la seva bellesa", diu qui

ha col·locat el seu país al centre de l'univers.

Els llocs en els quals ha viscut són el sediment vital de la seva obra, com ho són les lectures i les llengües. Estudia danès per poder llegir els seus escriptors, com estudiarà noruec amb l'esperança de poder escriure al seu admirat Ibsen. Aquestes llengües (a les quals cal afegir l'anglès, l'alemany i el francès), igual com l'experiència de viure diverses cultures, li obren el camí a l'hora de fer servir el llenguatge amb un sentit de la llibertat augmentat per la independència de les seves idees, enemic de tot convencionalisme.

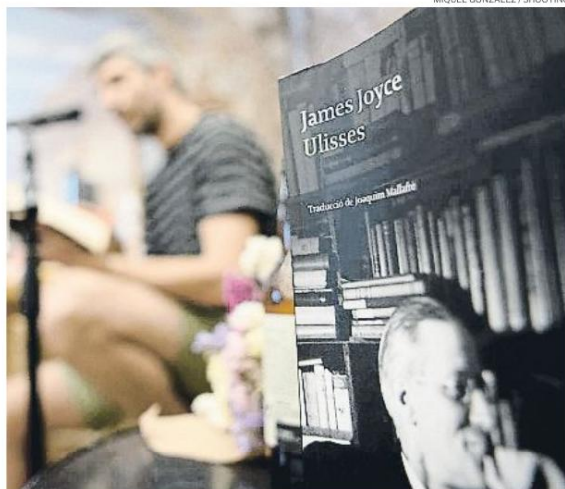
Als països on va passar llargues temporades, va tenir seriosos problemes econòmics. Queixós i pidolaire, són infinites les cartes dirigides al seu germà Stanislaus, sempre disposat a ajudar-lo sense la mínima queixa, malgrat que ell tampoc no nedava en l'abundància; penuria que sembla haver heretat del pare, "aquest borratxo boig" que Stanislaus detesta. I junt amb les cartes queixant-se de diners, hi ha els nombrosos problemes que troba a l'hora de publicar, malgrat el suport de molts escriptors que elogiaven obertament la seva obra. Per Vincent Cosgrave, Byrne "concorda amb mi que (*Stephen Hero*) serà una de les novel·les del segle". Elogis semblants i un generós suport rep per part de W.B. Yeats i Ezra Pound: són freqüents les cartes que ho testimonien. Les dirigides a l'editor Grant Richards reflecteixen prou bé les dificultats que va trobar *Dublinenses*, per part sobretot dels impressors, autèntics censors.

El sexe és sempre present en la seva escriptura. I arriba al seu punt més alt (o més baix) en les tòrrides cartes pornoscàtiques a la seva dona, Nora. Poques vegades s'ha arribat tan lluny en l'expressió del deliri eròtic. /

/ En la seva escriptura el sexe és sempre present, i arriba al punt més alt en les tòrrides cartes a la seva esposa

Lectura pública de l'*Ulisses* en una llibreria barcelonina l'any 2022 pel centenari de la seva publicació

MIQUEL GONZÁLEZ / SHOOTING

Anna Pazos
Matar el nervi / Matar el nervio
La Segona Perifèria/Random House
208/192 pàgines
17,95 euros

Anna Pazos publica simultàniament un assaig i un llibre-testimoni

NO-FICCIO AUTOBIOGRÀFICA

Erasmus, speed, surf i fotografia de guerra

La periodista Anna Pazos reviu els anys de formació, des de les primeres 'traves' al Vallès fins a la carrera internacional a Tossalònica, Jerusalem i Nova York

JULIÀ GUILLAMON

Al començament de *Poder i desig*, el llibre que ha publicat Fragmenta Editorial en la sèrie de noves lectures de la Bíblia, Anna Pazos (Barcelona, 1991) explica una història que li va passar a Grècia. Va anar-hi a fer un reportatge sobre un culte local que pretenia recuperar el politeisme del món antic. En el viatge de tornada, es va assegurar al costat d'un noi, mecànic de professió, seguidor dels rituals d'Apol·lo, que es passava els caps de setmana fent l'enze amb una túnica blanca. En un moment determinat, a l'autocar, el xicot li va posar la mà enmig de les cuixes. Era un gest inapropiat que, tanmateix, li feia pessigolletes. ¿S'havia de retirar a un espai segur, de castedat i denúncia, o assumiria fins al final l'impuls de la transgressió que potser ella mateixa havia provocat? "Se'm bifurcaven dues narratives al davant", elucubra Pazos, periodista especialitzada en temes internacionals i guionista de documentals de la BBC.

Aquesta idea de la bifurcació és molt present en l'altre llibre que acaba de publicar, el llibre gros que reuneix les seves experiències de joventut: *Matar el nervi*. D'entrada, entre quedar-se a Barcelona fent carrera en un diari local, envellint a les rodes de premsa i en els saraus dels premis literaris comercials, o bé dur "una vida èpica i memorable i impregnada de la sensació permanent d'limitació, possibilitat i urgència". La mateixa idea torna a aparèixer a Nova York, quan Pazos parla de l'esperit lliure del sexe: està escrivint un assaig en el qual —en la línia del que he explicat de *Poder i desig*— remuga contra la cultura de la violació, sorpresa pel fet que en molts ambients l'ambivalència de les relacions humanes es jivaritza i esdevé una qüestió de poder unilateral. Tot això —diu— no ajuda les dones a ser més fortes ni més lliures. Més aviat les reclou en una paranoia infertilitat i previsible i les condemna a la paràlisi de la víctima. Un dels referents d'Anna Pazos és l'emprenyadora —per a

algunes feministes— Camille Paglia.

Matar el nervi és un caldo gros, amb molts personatges. Geopolítica (passa a Tossalònica —on Pazos vol entrevistar l'alcalde, que prepara un memorial jueu—, Jerusalem, l'oceà Atlàntic, Nova York i Catalunya). Reflecteix una activitat sexual amb moltes vores i variants (el sexe proporciona als protagonistes del llibre una saviesa pràctica molt superior als coneixements tècnics i universitaris) i una mirada perplexa sobre el desordre global, entre l'eufòria i la depressió. Enfront de l'unilateralisme de moltes novel·les i llibres repentins, que fan trampa amb la causa final, *Matar el nervi* —com fa uns mesos, en clau de comèdia, *Les calces al sol*, de Regina Rodríguez Sirvent— presenta una realitat que no té mai una sola cara. Erasmus i speed, fotografia de guerra i surf, oenagès i tràfic d'armes, sexe elevat però mecànic i insuls, brutícia i glamur (el personatge de Dafni que coneix en un pis d'estudiants destarotat que acaba treballant en una multinacional tecnològica de Barcelona), antisionisme i passió per Lloret de Mar, gelosia i desig, creativitat i inestabilitat, protesta i turisme. És la realitat d'ara, desdrençada, convulsa, que només diries que pren sentit si la recolzes en una personalitat i una veu narrativa.

/ 'Matar el nervi' és un caldo gros, amb molts personatges, geopolítica i activitat sexual amb moltes vores i variants

És a dir, si se'n fa biografia. La protagonista de *Matar el nervi* està en transició cap a alguna cosa, sense saber la cosa i sense saber com s'hi arriba. Des d'aquest punt de vista s'assembla als personatges —alemanys de Tossalònica, etiops de Jerusalem, canaris cosmopolites, nigerians de Nova York— que omplen el llibre de vida real i estrambòtica.

Filla d'un suburbi benestant del Vallès, afavorida per una intel·ligència desperta i pel sistema d'estudis i beques internacionals, Anna Pazos es delia per l'amor grandios i imparabile i el periodisme heroic i espinós. I ha escrit un llibre que explica de manera contundent el neguit, el desgavell, el desencís, d'un món que va fent tombarelles cap al col·lapse. /